

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

«Kmetovalec» izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz «Kmetovalca» so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 12. V Ljubljani, 30. junija 1917. Letnik XXXIV.

Obseg: Naznanilo kmetovalcem. — Položaj kmetijstva v vojni. — Uporaba natrijevega tiosulfata ali salojidina zamega zase pri zatiranju grozdne plesnobe. — Kako je ravnati s hlevskim gnojem? — Ali naj ostane pašna živina tudi ponoči zunaj? Vojne naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Inserati.

Pozor glede sena!

Vsi tisti, ki letos ne pridelajo dovolj sena in slame za prehrano svoje živine, imajo svoj primanjkljaj priglasiti

do 1. avgusta 1917

pri svoji občini. Občine imajo te priglasitve presoditi in potem potrebščino na senu in slami, ki se z domačim pridelkom v občini sami ne da pokriti, najkasneje do 15. avgusta 1917 naznaniti oddelku za seno in slamo deželne centrale za krmila v Ljubljani. Ta oddelk ima istotako te priglasitve občin presoditi in jih s svojim mnenjem predložiti tozadevnemu oddelku dunajske centrale za krmila. Naj noben prizadet ne zamudi pravočasne priglasitve svojega primanjkljaja pri občini, naj pazi, da županstvo stori svojo dolžnost, kajti letos bo pomanjkanje sena silno veliko in se prav gotovo ne bo oziralo na prepozno došle priglasitve.

Oddaja ozimne semenske pšenice.

Vsled splošnega pomanjkanja bo za jesensko setev ozimnega žita šlo letos še bolj tesno s semenskim blagom, zato se c. kr. kmetijska družba že dlje časa briga, da dobi kolikor mogoče ozimnega semenskega žita, ki se bo že čez tri mesece sejalo in mora torej pravočasno priti kmetovalcem v roke. Zaenkrat se je kmetijski družbi posrečilo dobiti čez Nemčijo izvrnega semena „svalofške debeloglavnote ozimne pšenice“, ki utegne meseca julija priti v Ljubljano. Ta semenska pšenica je seveda razmeroma zelo draga, ker jo je bilo plačati v tujem denarju, ki ima danes silno visok kurz. Kmetijska družba bo oddajala to svalofsko ozimno pšenico po 160 K za 100 kg z vrečami vred in se naročila že sedaj sprejemajo. Kmetijska družba se bo ozirala izključno le na svoje ude, vé naprej, da bo takoj došlo mnogo naročil, zato bo mogla ustreči le tistim naročnikom, ki se pravočasno zglase, in sicer po vrsti, kakor bodo došla naročila. Zvršijo se samo tista naročila, s katerimi se obenem pošljejo potrdila županstva, da naročevalec res potrebuje pšenico za seme. Pri tem se je seveda tudi ozirati na okoliščino, da ima sicer marsikdo svojo semensko pšenico, ki jo pa zaradi boljšega pridelka hoče nadomestiti z boljšim semenskim blagom. Družba opozori, da je ta svalofška semenska pšenica še lanskega pridelka in je družba dobila dovoljenje šele tedaj, ko se je c. kr. urad za prehrano ljudstva na Dunaju prepričal o kakovosti blaga, o katerem se je na Dunaju dognalo, da ima 99 % kalivosti.

Položaj kmetijstva v vojni.

Predsedniki vseh c. kr. kmetijskih družb in deželnih kulturnih svetov so se dne 21. junija t. l. zbrali

na Dunaju in so razmotrivali položaj kmetijstva. Predložili so svoje sklepe voditelju poljedelskega ministrstva dr. Seidlerju, ki jih je povabil na nujen razgovor. Izvoljeni so bili trije poročevalci za sejo v po-

ljedelskem ministrstvu, med njimi predsednik kranjske kmetijske družbe dr. Lampe, ki je poročal o položaju kmetijstva v vojni in o centralah.

Iz poročila našega predsednika objavljamo sledeče misli:

Splošni položaj.

Očita se od nasprotne strani kmetom, da poljedelstvo ni izvršilo svoje naloge. A to ni res. Žena, otroci in starci so storili doma med vojno več, nego bi se moglo od njih zahtevati. Pomanjkanje delovnih moči, pomanjkanje delovne živine, pomanjkanje gnojil — vse to se mora upoštevati. Živil se je toliko rekviriralo na kmetih, da že v marsikateri kmečki občini vlada lakota.

Ne varajmo sebe in drugih, ampak na glas priznamo: Vkljub vsem naporom bo letina slaba. Pozna pomlad je zadržala rast, in nato je sledila suša. V Dalmaciji od aprila meseca ni deževalo; v naših krajih je sploh suša silno prizadela polja in travnike. Žita so nizka, klasje skromno, krompir kar ne more iz zemlje. Sena računamo v dolinah 40 % manj, v hribih 60 do 70 % manj kot navadno. Naj se to upošteva pri rekviziciji sena na Kranjskem! Tudi otava ne more mnogo obetati, ako je prva košnja tako slaba.

Ko se bo seno pobiralo za vojaštvo, naj vpliva poljedelsko ministrstvo, da se bo s senom pravilno ravnalo. Lani so se velikanske množine pokvarile, in to je bil glavni vzrok, da je tako zmanjkalo krmil. Tudi vojna uprava naj skrbno ravna s krmili!

Za žetev potrebujemo vojaške pomoči, kakor za košnjo. A ta vojaška pomoč bodi kmečkim razmeram primerna. Kmetijstvo se ne ravna po naredbah, ampak po vremenu in po potrebi. Najbolje bo pa gospodar sam doma opravil; zato se naj dopusti kmečkim gospodarjem dajajo v obilnejši meri in o pravem času! Nujno potrebni gospodarji naj se pa sploh oproste.

Kmetu se mora ohraniti veselje do dela. Toliko odlikovanj se deli sedaj vsem stanovom. A kmetica, ki v potu svojega obraza s težkim trudom prideluje živež za druge, ne dobi priznanja. Zaradi par vinarjev obsojajo kmete na zapor po več dni in na visoke globe. Listi morajo priobčevati te razsodbe, ki silovito vplivajo na razpoloženje kmetov. Koliko let bi morali sedeti oni, ki so milijone zaslužili v tej vojni z navijanjem cen v industriji in v veletrgovini, ako bi se jim z isto mero merilo, kakor se meri malim kmetičem! Zastopniki kmetijstva nujno prosijo poljedelskega ministra, da posreduje v tej zadevi pri pravosodnem ministru!

Dalje se mora vplivati na finančno upravo, da ne bo s tako silo iskala dohodkov pri kmetu iz njegovega pridelka. Naša skrb bodi, da se čim več pridelja. Če se pa skromni dohodek iz poljedelstva tako obdavčuje, potem nima poljedelec interesa toliko pridelovati, kar je v škodo prehrani.

Kaj je s centralami?

Obširno se je bavil dr. Lampe nato z vojnogospodarskimi centralami. Namen je bil ob začetku vojne s temi centralami izključiti prekupčijo in preprečiti draginjo. Napačno pa je bilo, da so se naredbenim potom ustvarile naenkrat velike centrale brez ozira na obstoječe organizacije. Kakor se je vzela poljedelskemu ministrstvu iz rok vsa oblast in se je osnoval nov urad za prehrano, ki samo zasega in porazdeluje živila, nima pa skrbi za pridelovanje živil, ki je glavna stvar pri ljudski prehrani, tako se je povsod kmetijsko zastopstvo odrinilo v stran. Prej je kmet prodajal ali narav-

nost uživalcu ali je posredovala trgovina, sedaj se je vrinila vmes državna centrala. Ta je nadomestila trgovino, a je popolnoma ločila pridelovalca od uživalca. Draginja se pa ni odpravila. Kmet ne more razumeti, zakaj je moka tako draga in zakaj imajo otrobi tako neznosno ceno, če on dá žito po oblastveni ceni. Te vojnogospodarske centrale so tuje, v narodno gospodarstvo vrinjeno telo, in zato je nezadovoljen kmet in je nezadovoljen meščan. Ta v narodno gospodarstvo zabiti klin, bo treba polagoma izdreti.

Razlika v cenah žita, moke in krmil se razlaga s tem, da je ta razlika sestavljena iz različnosti kupljenega blaga. Ker se je ogrsko in rumunsko žito moralo mnogo dražje plačati, se je ta razlika nabila na skupno povprečno ceno. Tega pa ljudstvo ne ve. Vsaj kmet bi moral krmila dobiti po ceni, ki je sorazmerna cenam, po katerih mora on oddajati svoje pridelke.

Zavladal je strah pred centralami. Kakor se sliši, da se hoče osnovati centrala, beži blago s trga. Dr. Lampe omeni, da je v svetu za prehrano svaril pred centralo za sadje, vsled katere se utegnejo velike množine sadja pokvariti. Tudi centrala za seno in slamo ima pameten pomen le tedaj, če skrbi za pravično porazdelitev dajatev za vojno na razne dežele, v razbremenitev ožjega vojnega ozemlja, a se mora pustiti vendar možnost kmetom, da se sami brez uradovanja in podražjenja preskrbe s potrebno krmo.

Kaj zdaj storiti? Govori se o reviziji central in polaganju računov. To je že prav. A cela stvar teče po napačnem tiru. Ako je vlak zavozil na napačen tir in če že tretje leto drvi v napačno smer, lahko kurjači in sprevodniki najvestneje vrše svojo dolžnost, pa ne pridejo na pravi cilj. Mi moramo položiti nov tir, da pridemo k pravemu cilju, ki mora biti ta, da ustvarimo naravni stik med kmetom in med meščanom potom njihovih lastnih združenih organizacij.

Zato zahtevamo, da se že zdaj začno presnavljati državne vojnogospodarske centrale v tem smislu, da dobe poljedelci vedno več vpliva nanje, in da slednjič, ko nastopijo zopet mirovne razmere, preidejo vse te centrale z vsemi svojimi prebitki v last kmečkega združenstva!

Skrbimo za denarno samostojnost kmetijstva!

Danes je kmet robotnik države. Za določeno ceno dela in mora delati. Očita se mu obilica denarja. A pomnožitev denarja ne pomeni pomnožitve premoženja. Res je kmečko združenstvo danes dobro založeno z denarjem, saj so kmečke posojilnice podpisale čez 600 milijonov kron vojnega posojila.

A ko bo vojne konec in se vrne gospodar na svoj dom, tedaj bo hipoma denarja zmanjkalo. Združenstvo ne bo moglo zadostiti hipnim zahtevam, in tedaj nastopi velika nevarnost, da bo moralo poljedelstvo pri nemških velebankah iskati denarja za visoke obresti pod trdimi pogoji. Od nekaj židovskih velebank, je danes odvisna vsa naša veleindustrija. Banke so požrle in ponžile samostojni veleobrtniki in ga dobile čisto v svojo last. To bodo poizkusile tudi s kmetijstvom, in če se že sedaj ne pripravimo, bo nevarnost jako velika. Zato se naj na narodni podlagi za gotova ozemlja osnujejo zadružne banke, in vse te banke naj imajo svojo državno centralo. Misel centralne zadružne banke, ki jo goji poljedelsko ministrstvo že dolgo, ima mnogo nasprotnikov, ki se boje prevelike centralizacije. A če se na narodni podlagi izvrši cela akcija, ima gotovo

bodočnost. Kmetje morajo biti denarno popolnoma neodvisni.

Kmetijski pouk naše mladine bodi skupna skrb državnih in avtonomnih faktorjev. V ljudski šoli se že začenjaj pravilen pouk v kmetijstvu in temu naj sledi strokovni pouk v nadaljnjih primernih šolah. Spoznanje, ki ga je rodilo težko trpljenje te vojne dobe, naj rodi tudi sadove v prospeh kmetijskemu stanu!

Cene.

Poročilo o cenah je imel predsednik dunajske kmetijske družbe. Ta je s številkami dokazoval, koliko so na Ogrskem cene višje kot pri nas. Na Dunaju je meso zato tako drago, ker se mora ogrska živina kupovati za mnogo višje cene, nego so pri nas dovoljene. Ogri so zopet zvišali ceno svoji pšenici na 50 K. V Avstriji imamo pa sploh najnižje cene za žita na celem svetu. To se mora povedati onim, ki govorijo o „oderuštvi“ kmetov. V Švici je cena pšenici 140 frankov, v Rusiji 50—70 rubljev. Na Ogrskem se zadržuje živina, za krave zahtevajo od nas po K 4'50 do K 4'90 za kg žive teže.

Zato zahtevajo avstrijski kmetovalci:

1. Ogrska naj se pritegne v enak meri za prehrano armade in prebivalstva, kakor Avstrija.
2. Cene pri nas naj bodo enake cenam na Ogrskem.
3. Odločno ugovarjajo kmetovalci nameravanemu znižanju cen za živino.

Oglasili so se k besedi še zastopniki drugih dežel, n. pr. predsednik Gorjup za tržaško kmetijsko družbo, ki so v enakem smislu popisovali položaj kmetijstva. Voditelj poljedelskega ministrstva je obljubil, da bo te želje zastopal.

Čez dva dni je bil voditelj poljedelskega ministrstva dr. Seidler imenovan od cesarja ministrskim predsednikom, da sestavi novo vlado. Zaupnica, ki jo je dobil od zastopnikov kmetijstva naj ga bodri, da v tem novem delokrogu na čelu državne uprave uveljavi zahteve kmetijstva, ki jih je sam spoznal in priznal kot upravičene!

Uporaba natrijevega tiosulfata ali salojidina samega zase pri zatiranju grozdne plesnobe.

Od mnogih strani se čujejo vprašanja, ali se sme salojidin rabiti proti plesnobi na grozdju samo v zvezi z galico, ali če se sme rabiti tudi sam zase.

Na ta vprašanja je sledeče odgovoriti:

Salojidin učinkuje samo proti plesnobi (oidiju), galica pa samo proti peronospori (paležu). Eno sredstvo torej ne more nadomestiti drugega, rabi se pa lahko vsako zase ali pa, zaradi enostavnosti, oba skupaj.

Ker pa eno in drugo sredstvo v čisti vodni raztopini trto opali, moramo vselej primešati apna. Galica, ki je zelo kislá, potrebuje seveda veliko več apna, kakor salojidin.

Z galico škropimo trte proti peronospori ali paležu navadno trikrat na leto, in sicer prvič koncem majnika ali začetkom junija, drugič sredi junija in tretjič v prvi polovici meseca julija.

Da pa učinkuje škropilna zmes obenem tudi proti plesnobi, raztopimo v njej pri vsakem škropljenju takoj za apnom, kojega moramo v tem slučaju vzeti nekaj malega več kot sicer, še pol kilograma salojidina na vsakih sto litrov že pripravljene galično-apnene škropilne zmesi.

Vendar pa lahko nastane potreba, da škropimo s salojidinom tudi še pozneje, kajti od sredi julija naprej se navadno plesnoba prične šele na grozdju razvijati.

V krajih ali legah, kjer oidij posebno rad grozdje napada, se bo nemara izkazalo, da samo trikratno škropljenje s salojidinom (med galico) ni zadostovalo in v tem slučaju bo treba, da poškopimo grozdje še enkrat, ali, po potrebi, tudi večkrat s salojidinom samim, in sicer vselej takrat, kakor hitro zapazimo, da se tu pa tam plesnoba na grozdju prikaže.

Ako hočemo škropiti trte s salojidinom samim (t. j. ne v zvezi z galico), potem si pripravimo škropilno tekočino takole:

Na sto litrov čiste vode si odtehtamo pol kilograma salojidina in četrt kilograma dobrega, mastnega, ugašenega apna. Pripravljeno vodo razdelimo na dva dela; v enem delu raztopimo salojidin, v drugem pa razmešamo apno na redek apnov belež.

Ko se je salojidin raztopil, vlijemo apnen belež v njegovo raztopino, premešamo in — zaradi previdnosti — še poskusimo z belim (fenoltaleinovim) preskusnim popirjem.

Če ta popir, v zmes pomočen, pordeči, je zmes pravilno pripravljena, pa gremo lahko škropiti. Drugače bi bilo treba dodati še nekaj apna.

Ker pa preveč apna škoduje, je najbolje da obe snovi natančno odtehtamo. Če je apno dobro, ga četrt kilograma na pol kilograma salojidina zadostuje. Škropljenje trt s salojidinovo raztopino brez apna močno oškoduje trte, zato je to odločno opustiti.

Škropimo seveda samo po grozdju in to kar le mogoče temeljito.

B. Skalický.

Kako je ravnati s hlevskim gnojem?

Ravno v sedanjih časih, ko ima kmet manj živine kakor sicer, in zato tudi manj gnoja, potrebuje ga pa nedvomno več kakor preje, ker je sedaj tudi umetnih gnojil vedno težje dobiti, kljub temu, da so cene silno visoke in je sestavina umetnih gnojil kolikortoliko manj vredna, je pač kaj važno vedeti, kako je postopati s hlevskim gnojem, da ne izgubi na svoji gnojilni vrednosti. Pravilno se pri nas z gnojem še nikoli ni ravnalo in je kmet vsled nepravilnega ravnanja, ali bolje vsled nikakršnega ravnanja, vsako leto izgubljal vedé ali nevede pri tem lepe denarje.

Poleg gnojilne vrednosti ima hlevski gnoj še to prednost, da izboljšuje zemljo, gnojnica pa vsebuje veliko hranilnih snovi, predvsem dušika, ki ga danes tako silno primanjkuje, in ako ga dobimo v umetnih gnojilih, ga plačujemo najdražje.

Zato naj bo gnojišče obzidano in tudi tla naj bodo tlakovana in tako zadelana, da gnojnica ne more vhati, razen, da se izceja v betonirano gnojnično jamo. Natančnejša navodila o gradbi gnojišč pač smemo opustiti, ker je o tem „Kmetovalec“ že dovolj pisal.

Izkidani gnoj je sloj za slojem nalagati in ga dobro pohoditi. Največja napaka je, gnoj kar na slepo razmetati po gnojišču.

Gnojišče naj bo obsajeno z drevjem, ki ga zasenčuje; od časa do časa je gnoj polivati z gnojnico in to celo poleti. Popolnoma suh naj gnoj na gnojišču nikoli ne bo. Polivanje gnoja z gnojnico naj se zgodi poleti vselej zgodaj zjutraj. Dobro je, gnoj vsaj nekoliko pokrivati z dobro zemljo.

Gnoj, ki ga speljemo na polje, je takoj raztrositi in podorati, če pa tega ni mogoče storiti, ga je odlagati v primerno velike kupe, jih stlačiti in po možnosti pokriti z zemljo, ker sicer veliko izgubi na svoji dobroti.

Gnoj, katerega večkrat izpira dež, izgubi mnogo na gnojilni vrednosti in je podoben mesu, ki je vsled predolgega kuhanja popolnoma izmozgan in pust.

Vsak liter odtekle ali pronikle gnojnice, ki je ne moremo izkoristiti, je vreden nekaj vinarjev, torej izguba ni majhna.

Ali naj ostane pašna živina tudi ponoči zunaj?

O tem vprašanju čitamo v „Österreichische Agrar-Zeitung“ zanimivo poročilo. Pisec spominja na pravilo, da mora pašna živina tudi ponoči ostati na prostem. Pravi, da se tej zahtevi kmečko ljudstvo povsod upira in zlasti zadrugarji skoraj pri vsaki ustanovitvi zadružnih pašnikov zahtevajo, da živali ne ostanejo čez noč zunaj, ampak da se jih zapre v hlev. Skozi stoletja je kmet vaje goniti živino čez noč v hlev in si kar ne da dopovedati, da je in mora biti pašni živini prenočevanje pod milim nebom mnogo ljubše kot v tesnih, zatohlih in so parnih hlevih. Naša živina se je skoraj že uživala v zaporu, toda prenočevanju na prostem se neverjetno hitro privadi, ker je naravneje in prijetneje.

Divjačina in tudi naša domača živina se pase najrajši v hladu zvečer ali zgodaj zjutraj, ko je ne nadleguje solnce in razna mrčes.

Tudi ne bo menda težko razumeti, da živini nedvomno bolj ugaja sveža, nekoliko porosena, kakor pa od opoldanskega solnca ožgana in vela trava.

Kdor opazuje živino na paši, se bo prepričal, da si tudi ob hladnem in mokrem vremenu ne želi v hlev. Ako se nahajajo na pašniku posebne, čisto enostavne lope, ki naj bi živino varovale pred nalivi, to živini prav gotovo ne škodi. Važno pa je, da žival sama ne išče zavetja proti dežju, vročini in mrčesu pod takimi lopami, ampak jo je treba tjakaj nagnati. Rajši se žival zateka v senco drevja.

Na Nemškem so v zadnjem času hoteli dognati, kako vpliva prenočevanje na prostem na mlečnost. V ta namen so odbrali na poseben pašnik ob spodnjem Rennu 25 holandskih mlečnih krav. Od 1. do 15. v mesecu so jih čez noč zaprli v hlev, od 15. do 30. pa so jih pustili celo noč zunaj. Pašnik je bil urejen tako, da se dobrota trave v vsem tem času ni bistveno razlikovala. Molža se je vršila pod kontrolo. Dgnali so, da so dale vse krave pri prvem poizkusu (pri prenočevanju v hlevu) v 15 dneh skupno 5625 kg, v naslednjih 15 dneh, ko so prenočevale zunaj, pa so dale 6375 kg mleka. Povprečno je tedaj dala krava na dan v prvem primeru po 15 kg, v drugem po 17 kg mleka. S tem, da krav ponoči niso zapirali, so dobili vsak dan $25 \times 2 = 50$ kg več mleka, kar se danes mora še posebno upoštevati. — Omenjeno bodi, da so bile te krave sploh dobre molznice.

Pripomnja uredništva. Tudi pri nas na Kranjskem, kjer so se ustanovili zadružni pašniki in kjer je pozabljena nekdanja splošna paša tudi ponoči, se zadružniki zelo težko sprijaznijo s pravilnim načelom, pustiti pašno živino čez noč na prostem. Ne ugovarjamo, da so se delale napake in se je pretiravalo, kajti živina se mora bivanju ponoči na paši ob ugodnem vremenu šele privaditi, oziroma se jo v to svrhu mora utrditi

in je silno napačno, kar naenkrat iz enega dneva na drugega puščati nevajeno in neutrjeno živino ponoči zunaj. Celo ob mrzlem in deževnem vremenu se kaj takega z omehkuženo hlevsko živino ne sme storiti, ker se navadno prehladi in dobi drisko ali druge bolezni in potem nevešči ljudje zvračajo krivdo na pašnik, namesto na pravilni in razumni obrat na pašniku. Na drugi strani pa vzemimo za zgled pašništvo v planinskih pokrajinah in to tudi pri nas na Kranjskem na Gorenjskem. Tamkaj je živina čez zimo tudi večinoma v nizkih, zatohlih in preveč gorkih hlevih, a jo že pred Veliko nočjo prično goniti vsak dan, če je vreme količkaj ugodno, popoldne na pašnike solnčne lege, ne toliko, da bi dobila kaj užiti, ampak da se privadi hoji in svežemu zraku. Kakorhitro pašniki v dolini količkaj ozelene, se živina po možnosti dopoldne in popoldne pase. Po Binkošti pride ta živina na oddaljene pašnike, odkoder več ne prihaja domov in so tamkaj narejeni prav preprosti hlevi, v katerih najde živina ob slabem vremenu in ponoči svoje zavetišče, toda le tedaj, če je neobhodno potrebno. O sv. Petru in Pavlu gre pa živina na planine in pride gori popolnoma privajena paši in utrjena. Na teh visokih planinah so včasih zelo mrzle noči in je vse tako prirejeno, da pride živina le tedaj pod streho, če sama hoče. Če so noči količkaj ugodne, živina sama od sebe najrajši na prostem prenočuje. Hlevi na planinah pravzaprav niso nikaki hlevi, ampak le z deskami pokrita zavetišča, ki so na veterani strani s stenami zavarovana. Tako za pašo pripravljena in utrjena živina se izborno počuti, ostane zdrava, se debeli ob pičli paši in ima lepo, svetlo in gladko dlako. V prav zadnjem času so pričele nevešče oblasti naše planine na ta način „izboljševati“ (?), da delajo po planinah vzorne in zidane (!) hleve, v katere naj bi se živina ponoči „morala“ zapirati in priklepiti. Naša družba to početje ostro obsoja in naši gorenjski planšarji imajo popolnoma prav, če se o tem početju pikro izražajo in puste te drage planinske stavbe neporabljene. Nekateri teh „modernih“ planinskih hlevov že razpadajo, ker jih planinski upravičenci smatrajo škodljivim in jih ne marajo vzdrževati, kar imajo popolnoma prav.

VOJNE NAREDBE.

Cena za zgodnji krompir.

Osrednja presojevalna komisija za cene je določila prodajno ceno pridelovalcem zdravega, primerno suhega zgodnjega krompirja letošnje letine, ki je osnažen od prsti in nima nikakih kali, počenši od 20. junija t. l. na 46 K za 100 kg.

Cene za seno in slamo.

Z naredbo urada za prehrano ljudstva z dne 14. junija 1917, drž. zak. štev. 256., se določajo cene za seno in slamo, kakor spodaj sledi:

(Opomnja: Glasom naredbe urada za prehrano ljudstva z dne 29. maja t. l., ki je objavljena v zadnji, t. j. 11. štev. letošnjega »Kmetovalca«, sta slama in seno zasežena. V svrhu ureditve prometa s temi pridelki je pri centrali za krmila na Dunaju in pri vseh deželnih centralah za krmila osnovan posebni oddelek za seno in slamo. V tem oddelku je v gorenji naredbi, ki jo tukaj objavljamo, kar naprej govor kot o »Centrali za krmila, oddelek za seno in slamo«. Ker objavimo iz naredbe le tisto,

kar je važno vedeti kmetovalcem, in da ne tratimo prostora s predolgim besedilom, zato govorimo kar nakratko o centrali za krmila.)

§ 1. Deželna centrala za krmila ima pri nakupu sena in slame letošnjega pridelka v zmislu naredbe z dne 29. maja t. l. plačevati pridelovalcem za 100 kg na domu, kjer sta seno ali slama v kupih na prostem hranjena, tele cene:

1. Za seno vseh vrst, in sicer: travniško seno, otavo, vseh vrst deteljno seno, seno od prosa in raznih mešanec K 17.—

2. Za slamo:

a) za rženo, s cepcem omlateno slamo (škopnike) „ 10.—

b) za vse druge vrste slame od žita, vstevši slamo od graha in grašice, toda izvzemši slame od turščice „ 8.—

c) za slamo od fižola, boba, leče, maka, repice in turščice „ 6.—

§ 2. Te cene veljajo za zdravo, suho, čisto in nepokvarjeno blago.

Če dobavljeno blago ni take kakovosti, je ceno primerno znižati. Kadar se glede tega znižanja ne doseže sporazuma med tistim, ki je dolžan blago dobaviti in med zastopnikom deželne centrale za krmila, odloči o ceni pristojno okrajno sodišče v izvenspornem postopanju po zaslišanju veščakov. V tem slučaju deželna centrala za krmila pri prevzemu blaga zaenkrat takoj plača ponudeno ceno. Proti razsodbi okrajnega sodišča je vložiti priziv v osmih dneh. Proti razsodbi druge inštanice (deželnega ali okrožnega sodišča) ni več pripustna kaka pritožba. Kdo ima plačati sodne stroške in koliko, razsodi sodišče.

Dolžnosti blago dobaviti, sodno postopanje ne odloži.

§ 3. Če se seno ali slama stisnjena prevzameta, je doplačati za vsak metrski stot K 1'60 k prevzemni ceni. V tem doplačilu pa niso vračunjeni stroški za žico in drugo vezivo.

Pri prevzetju rezanice je doplačati za vsak metrski stot 2 K.

Za dovoz sena ali slame iz mesta, kjer je hranjeno, do mesta, kjer se prevzame, oziroma do porabnika, je plačati od vsakega metrskega stota, in sicer pri oddalji do 5 km 1 K, do 10 km K 1'70 in pri oddalji nad 10 km 2 K.

Pri dovozu v večja mesta ali v posebnih slučajih v svrhu varčevanja z železniškimi vagoni, more stroške za vožnjo deželna centrala za krmila posebej urediti.

Vsa povračila za stroške, ki so združena s prevzemo blaga, z režijo centrale za krmila itd., določi urad za prehrano ljudstva.

§ 4. Pri prodaji sena in slame potom centrale za krmila je k ceni priračuniti vse v § 1. in 3. navedene stroške.

§ 5. Cene, ki jih smejo zahtevati od centrale za krmila ustanovljene razdeljevalnice, določi na predlog centrale za krmila, politična deželna oblast.

§ 6. Če blago, ki ga odda centrala za krmila, njeni zaupniki ali njene razdeljevalnice, ni tako, kakor ga predpisuje prvi odstavek § 2., potem je narediti primerni odbitek. Kadar se glede tega odbitka ni mogoče zediniti, takrat razsodi komisija veščakov borze za kmetijske pridelke. Proti razsodbi te komisije ni nikakega priziva.

§ 7. Cene za seno in slamo, ki pride iz dežel ogrske krone, iz Bosne in Hercegovine, iz zasedenih pokrajin ali iz inozemstva, določi dunajska centrala za krmila z odobrenjem urada za prehrano ljudstva.

§ 8. V 1. paragrafu te naredbe določene cene za seno in slamo letošnjega pridelka veljajo tudi pri prodaji

sena in slame prejšnjih pridelkov. Pri prodaji takega starega sena ali slame smejo veletrgovci in kmetijske organizacije narediti enkratni pribitek k ceni od K 2'50 za metrski stot. Taka povišana cena je dovoljena le pri prodaji na debelo na mestu, kjer se blago naklada [in so v tej ceni zapopadeni že vsi drugi stroški. V § 3. določena pristojbina za stiskanje se sme posebej računati tudi pri prodaji starega sena in slame.

Cene pri prodaji starega sena in slame nadrobno, t. j. pri prodaji po trgovcih na porabnike v množinah do 20 metrskih stotov, določi politična deželna oblast.

§ 9. Če prodajajo kmetovalci seno in slamo letošnje letine v zmislu § 3., odst. d, e in f naredbe z dne 29. maja 1917, drž. zak. štev. 243., (objavljene v zadnji števi »Kmetovalca«) in pri prodaji starega sena in slame naravnost porabnikom, veljajo v § 1. te naredbe določene prevzemne cene kot maksimalne cene in se smejo v § 3. te naredbe določene pristojbine za stiskanje, rezanje in dovoz na kolo-dvor, oziroma k porabniku zaračunati.

§ 10. Prestopke te naredbe, v kolikor dejanje ni strožje kaznivo, kaznuje okrajno glavarstvo z denarno globo do 5000 K ali z zaporom do šest mesecev.

V slučaju, če prestopke izvrši kak obrtnik, se mu more tudi odvzeti obrtno dovoljenje.

§ 11. Ta naredba stopi v veljavo z dnem razglasitve. (Dne 14. junija 1917.)

S tem dnevom je razveljavljena naredba kmetijskega ministrstva z dne 10. januarja 1916, izvzemši §§ 6. in 7. te naredbe, katere določbe zastran zalog iz l. 1916. ostanejo v veljavi.

Dokler politična deželna oblast ne določi cen za seno in slamo pri prodaji na drobno, ostanejo v veljavi doslej veljavne cene, in sicer povišane za 4 K pri senu in za 1 K pri škopnikih od vsakih 100 kg.

Ureditev prometa s svežim sadjem.

C. kr. urad za ljudsko prehrano je izdal naredbo z dne 31. maja 1917, drž. zak. štev. 246., ki urejuje promet s sadjem.

Iz te važne naredbe objavimo v izvlečku in skrajšano tista določila, ki so važna za kmetovalce in ki jih mora vsak pridelovalec in prodajalec sadja poznati.

§ 1. Ta naredba se tiče vseh vrst sadja.

§ 2. 1. Kdor hoče v Avstriji sveže sadje nakupovati ali s trgovati, mora v to svrhu dobiti dovoljenje od okrajnega glavarstva v zmislu § 10. ces. naredbe z dne 24. marca 1917, drž. zak. štev. 131., in vrhutega še posebno dovoljenje od »Urada za prehrano ljudstva potrjenega preskrbovališča za zelenjad in sadje«, (ki se nakratko imenuje »Geos«).

2. Tisti obrati za predelovanje sadja (izvzemši za izdelovanje vina iz grozdja), ki predelajo na leto najmanj 500 kg svežega sadja, dobe dovoljenje za nakupovanje sadja naravnost od »Geos«. Dovoljenje za nakup sadja za manjše obrate, dalje za prekupčijo in za trgovino da v posameznih kronovinah ustanovljena poslovalnica za zelenjad in sadje. (Na Kranjskem je poverjena pravica take poslovalnice »Kranjski aprovizacijski družbi v Ljubljani«, ki torej na Kranjskem izdaja take dovolitve.)

3. Redno se sme dovoliti trgovina s sadjem le osebam, ki so se s to trgovino že pečale pred prvim avgustom 1914 v Avstriji.

4. Dovolitev se more dati tudi pogojno in omejeno ter s pridržkom, da se vsak čas prekliče; ona velja — če ni na kak kraj omejena — za celo Avstrijo. Dovolitev

se izvrši z izročitvijo legitimacije, ki jo je na zahtevo vselej pokazati oblastvenim organom, kakortudi pooblaščenecem od »Geos«. Če se dovolitev preklicne, je legitimacijo odvzeti.

5. Proti odklonitvi, ali proti pogojni, oziroma omejeni dovolitvi, se je v teku enega tedna po dostavi odloka pritožiti na »Urad za prehrano ljudstva«. Pritožba pa nima odločilnega učinka.

6. Predstojne določbe (1 do 5) ne veljajo:

a) za prodajo doma pridelanega sadja;
b) za prodajo sadja konzumentom potom malih trgovcev (branjevcev);

c) za nakup sadja za lastno gospodinjstvo.

§ 3. Tiste osebe, ki morajo imeti glasom § 2. dovoljenje za nakupovanje sadja (prekupci, veletrgovci, lastniki obratov za predelovanje sadja) so dolžni naznaniti pri pridelovalcih v Avstriji nakupljeno množino sadja, kakor hitro ta znaša najmanj 1000 kg, pristojni deželni poslovalnici za zelenjad in sadje (na Kranjskem aprovizacijski družbi v Ljubljani) na predpisani prigrasnici tekom 24 ur.

Tozadevne prigrasnice je dobiti pri deželni poslovalnici za zelenjad in sadje.

§ 4. 1. Pošiljatve svežega sadja v množinah od 500 kg naprej, sme prevzeti železnica le tedaj, če je vozemu listu pridejano transportno dovoljenje od pristojne poslovalnice (glej točko 5. tega paragrafa). Ta transportna dovoljenja je dobiti pri »Geos« in pri deželnih poslovalnicah.

2. Če se pošlje sveže sadje izven Avstrije, je predpisano transportno dovoljenje za vsako množino sadja, torej tudi za množine pod 500 kg.

3. Predstojna določba ne velja za pošiljatve svežega sadja iz dežel ogrske svete krone, iz Bosne in Hercegovine, ali iz inozemstva sploh.

4. Za pošiljatve svežega sadja iz ene dežele v drugo z vozovi po cesti ali z ladjami po rekah je potrebno pismeno dovoljenje od pristojne poslovalnice.

5. Izdati transportna dovoljenja (glej točko 1. in 2. tega paragrafa in pismeno dovoljenje v zmislu točke 4. je upravičena »Geos« na Dunaju ali Deželna poslovalnica, v kateri je kraj oddaje ali kraj nalaganja.

Za pošiljatve na obrate za predelovanje sadja, sme izdati transportna dovoljenja izključno le »Geos« na Dunaju.

§ 5. Oddajalec sadja je dolžan vsako dejansko izvršeno pošiljatev, za katero je predpisano transportno dovoljenje, v teku 24 ur po oddaji naznaniti določeni poslovalnici (»Geos« ali deželni poslovalnici) ter mora priložiti odrezek transportnega dovoljenja, na katerem je pečat oddajne železniške postaje.

§ 6. Sadje, ki se pošlje ali vozi, ne da bi se ravnalo po določbi § 4. in 5., more politična oblast izreči zapadlemu v svrhu preskrbe prebivalstva.

§ 7. Kdor proti tem določilom sadje nakupuje ali z njim trguje, kdor na zahtevo legitimacije ne pokaže ali, če je preklicana, je ne vrne, kdor predpisana naznanila nepravilno izvrši, kdor pri pošiljanju sadja ravna proti tem naredbam in kdor pri takih dejanjih pomaga, se kaznuje z denarno globo do 5000 K ali z zaporom do 6 mesecev.

§ 8. Ta naredba velja od 15. junija 1917 naprej.

Obenem so razveljavljene ministrske naredbe z dne 6. septembra 1916, drž. zak. št. 290, v kolikor se tiče prometa s svežimi češpljami, ministrska naredba z dne 2. oktobra 1916, drž. zak. št. 339, ki ureja promet s svežimi češpljami in ministrska naredba z dne 25. oktobra 1916, drž. zak. št. 372, ki predpisuje transportna dovoljenja za pošiljatve jabolk. (Sedaj namreč veljajo le določila te naredbe.)

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo »Kmetovalca«, se načelno odgovarja le v »Kmetovalcu«. Odgovori, ki so splošno poučni, se vrstijo med »Vprašanja in odgovore«, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinele na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V »Kmetovalcu« se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v »Kmetovalcu«, ampak le pismeno, če je pismu priložena 1 K v znakih kot prispevek k družbenemu pokojniškemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 85. Ostalo mi je po 100 kg amonijevega sulfata in žveplenokislega kalija ter vprašam, če se sme s temi gnojili gnojiti ajdi, kako in koliko?

Odgovor: S kakim kalijevim gnojilom se ajdi pač lahko gnoji, toda učinek bo le tedaj dober, če rastlina dobi v zemlji istočasno razmeroma dovolj drugih rastlinskih hranilnih snovi, in sicer predvsem fosforove kisline, ki je neobhodno potrebna, če naj se stvari veliko klenega zrnja. Amonijev sulfat je dušičnato gnojilo in ker vsaka rastlina potrebuje veliko dušika, zato gnojenje s tem umetnim gnojilom samo zase pri vsaki rastlini dobro učinkuje in zlasti povzroči bujno rast. Navzlic temu Vam pa nikakor ne priporočamo strniščni ajdi gnojiti z amonijevim sulfatom, kajti ajda po takem gnojenju silno bujno rase, postane visoka, pozno cvete in zelo pozno zori. Pozna zoritev ajde pa pri nas ni ušedna, ker je nevarnost pred poškodbo po slani temvečja ter se nam gre pridelati le veliko zrnja, ne pa tudi veliko ajdovice.

Vprašanje 86. Ali imam pravico terjati povračilo cele ali delne kupnine za prasiča, ki je obolel deveti dan po prevzemu za rdečico in je potem deseti dan poginil? (A. H. v J.)

Odgovor: Vi bi mogli terjati povračilo kupnine za poginolega prasiča le tedaj, če bi se bili ravnali po sedaj veljavnih predpisih in če morete dokazati, da je bil prasič že bolan pri prodajalcu. Tozadevne postavne določbe za stran sporov pri kupčiji z živino smo objavili v 8. in 9. številki letošnjega »Kmetovalca«. Kako dolga je doba pri rdečici med okuženjem in izbruhom bolezni (inkubacijska doba), danes še ni znanstveno dognano; izkušnja uči, da je silno različna, zato ta kužna bolezen ni omenjena v tozadevni naredbi, ki določa domnevne dobe glede napak pri živini. V Nemčiji n. pr. velja po cesarski naredbi iz l. 1899. za rdečico pri prasičih tridnevna jamstvena doba, t. j. če se bolezen pokaže tretji dan po prevzetju živali, je smatrati, da je bil prasič že pri prejšnjemu lastniku bolan, oziroma okužen. Po našem mnenju Vam bo torej težko dokazati, da je bil Vaš prasič že pri prejšnjemu lastniku okužen, zato Vas svarimo pričeti kako pravdo, temveč se skušajte s prodajalcem rajši izlepa poravnati.

Vprašanje 87. Pri nas in v naši pokrajini se je letos močno razpasla pri prasičih neka bolezen, ki jo ljudje rjo imenujejo. Mladi pujski dobe bolezen že pri svinji, uspevajo zelo slabo in postanejo končno ničvredni. Ljudje ugrabijo na vse strani, kaj utegne biti vzrok tej bolezni, ter menijo eni, da je vzrok slaba krma, drugi pa zopet kaj drugega, a nihče ne ve pravega in tudi ne ve kako zdraviti. Odkod prihaja po Vašem mnenju rja pri prasičih in kako naj se zdravi? (J. Z. v K.)

Odgovor: Bolezen pri prasičih, ki jo imenujete rjo, drugod tudi sajavost, je kožni izpuščaj, ki prihaja od napačnega presnavljanja zaužite in že prebavljene krme, t. j. tiste, ki je že prešla v kri. Vzrokov napačnemu presnavljanju je vsepolno, in sicer predvsem neprimerna in slaba

krma ter slabo oskrbovanje prasičev v slabih svinjakihi. Da se je ta bolezen pri Vas letos izredno močno razpasla, so krive letošnje in sploh sedanje razmere. Vsled pomanjkanja močnih krmil, zlasti žita, otrobov itd. niso dobile breje in doječe svinje in ravnotako odstavljeni pujski, dovolj tečne hrane. Ravno v času, ko so svinje skotevale, dojile in ko so se pujski odstavljal, je letos naenkrat nastal hud mraz; gospodinje so varovale pujske pred mrazom na ta način, da so kolikor se je dalo zadelale svinjake, vsled česar niso imele živali v svinjakihi dovolj čistega zraka in skoraj nič svetlobe. Solnčna ali dnevna svetloba je pa za dobro in zdravo uspevanje vseh živali enako važna, kakor dobra, primerna in dovolj tečna krma. Podrobnosti o ravnanju in zdravljenju rjastih prasičev, najdete v spisu »Kožni izpuščaji pri prasičih«, ki ga dobite pri naši družbi s poštino vred za 20 vinarjev, če pošljete denar v znamkah naprej.

Vprašanje 88. Ravno kar je bil naš skupni pašnik razdeljen med upravičence ter smo eden drugemu prepovedali pašo na svojih deležih. Blizu mojega deleža je napajališče, do katerega se sicer pride po ovinku, a dočim se vsi drugi ogibajo mojega deleža, vendar goni eden napajat živino naravnost čez mojo parcelo in pravi, da ima iste pravice, kakor poprej, ko smo še vsi skupaj pasli. Vprašam, če ima v takem slučaju kdo **pravico pasti in goniti živino čez parcelo razdeljenega pašnika**, kakor poprej, ko razdelitev še ni bila izvršena, in če se ne zmeni za mojo prepoved, kaj mi je storiti? (F. S. v G.)

Odgovor: Razdelitev skupnih pašnikov in prepis deležev na posamezne upravičence sme izvršiti edinole oblast. Ta razdelitev se nikdar ne sme tako izvršiti, da ostane skupna pašna pravica, kajti paša po tujem svetu je enkrat za vselej odpravljena s cesarskim patentom iz l. 1853. Istotako se o priliki razdelitve skupnih zemljišč po možnosti odpravijo vse služnostne pravice n. pr. živino goniti na vodo, če agrarna oblast tozadevno v korist vsem upravičencem kaj drugačnega ne ukrene in se služnostna pravica na prizadete parcele ne vknjiži. Dotičnik na Vaši parceli sploh ne sme pasti, in čez njo živino goniti pa le tedaj, če je ta pravica zanj na Vaši parceli v zemljiški knjigi vpisana. Če tega ni, ne sme dotičnik čez Vašo parcelo goniti in ako se ne pokori Vaši prepovedi, ga morete tožiti pri okrajnemu sodišču zaradi motenja posestva, oziroma na priznanje, da nima take pravice.

Vprašanje 89. Lansko leto so gosenice v mojem sadovnjaku napadle skoraj polovico sadnega drevja, a letos se je ta golazen po celem sadovnjaku tako razpasla, da drevje izgleda, kakor sredi zime. Ali je nevarno, da se drevje posuši, če gosenice listje tako močno odžro in **kako je gosenice na sadnem drevju zatreti?** (A. V. v S.)

Odgovor: Za sadno drevje je gotovo zelo slabo, če gosenice pomladi večino listja požro in je tem škodljivejše, če se to nekaj let zaporedoma dogaja. Sreča pa je, da drevje konci pomladi ali poleti požene novo listje, ki ga gosenice nič več ne požro, ker se takrat že zabubijo in vrhutega navadno večina gosenic čez kratko dobo let za nekaj časa samaodsebe v velikih množinah izgine, ker se navadno med njimi pojavi kaka kužna bolezen. Pri krepkem, zdravem in dobro pognojenem sadnem drevju se torej ni bati, da bi se drevje zaradi tega posušilo, vendar ga gosenice slabe, mu jemljejo rodovitnost; zato je dolžnost vsakega umnega sadjarja, gosenice zatirati. Gosenic je več vrst in je zato tudi njih zatiranje različno. So škodljivci sadnega drevja, ki zalagajo svoja jajčeca v zemljo pod drevjem, iz katerih se izvale gosenice, ki potem prilezejo na drevje. Pred temi se sadno drevje obvaruje s pasovi okoli debla, ki ne puste gosenicam priti na drevo. So pa

metulji, n. pr. prsténčar, ki svoja jajčeca odkladajo in pripljajo na veje in te je zatirati z uničevanjem njih jajčnih zaleg po drevju. Če se to prezre in se pomladi gosenice iz jajčec izležejo, jih je takoj in z vso silo dovolj zgodaj zatirati. To se zgodi, če se gosenice, ki se navadno v pričetku precej skupaj drže, z rokami zmečka, škropi vsaj z 2 % vodo tobačnega izvlečka ali če se jih z gosenično baklo pali.

Vprašanje 90. Ali se sme pognojiti že vzkaljeni ajdi s Tomasovo žlindro? (M. L. v N.)

Odgovor: Tomasova žlindra ni v vodi od rose ali dežja skoraj nič raztopliva in tudi nima ničesar v sebi, kar bi ozelenelim rastlinam moglo škodovati, zato smete iz tega stališča brez vsake skrbi postupati vskaljeno ajdo s Tomasovo žlindro. Gre se pa za učinek takega gnojenja. Tomasova žlindra ni torej v vodi raztopliva, ampak dež jo bo iz rastlin odpral in kolikortoliko vsled njene velike teže pod zemljo spravil. V zemlji se pa žlindra prične počasi razkrajati s pomočjo ogljikove in drugih takih kislin, ki se tamkaj nahajajo in njena fosforova kislina se oprosti in postane rastlinska hrana, ki pri ajdi silno veliko izda. Vendar je to razkrojevanje žlindre tako počasno, da ne utegne že ozeleneli ajdi veliko koristiti, ali morda celo nič. Navzlic temu vendarle naredite preskušnjo, ki ne more nič škodovati, kvečjemu le koristiti. Če nimate za ajdo fosfatnega gnojila, ki ima v vodi raztoplivo fosforovo kislino, kakršnega se pa na ozeleneli ajdi ne sme rabiti, ker opali listje, poslužite se torej Tomasove žlindre po prislovcu: »Bolje uš na kislem zelju, kakor nič mesa.« Če s Tomasovo žlindro ozeleneli ajdi gnojite in ne bo nič učinka, zato še niste ničesar zavrgli, kajti žlindra vsled svojega počasnega razkrojevanja učinkuje v zemlji 3 do 4 leta in če ne pride v prid ajdi, bo pa prišla prav gotovo poznejša leta v prid tistim rastlinam, ki jih boste sejali na dotično njivo.

Vprašanje 91. Imam tu pri Trstu par zelo dobrih mlečnih koz; mleko mi preostaja, a pozimi ga bo silno primanjkovalo, zato vprašam, **na kakšen način bi se dalo sedaj mleko za zimo konzervirati?** (A. P. v R.)

Odgovor: Mleko se pač da vsak čas za dolgo časa konzervirati, a v to svrhu so potrebne naprave in priprave, kakršnih se s pridom more poslužiti le velika tvornica za konzerviranje ali kondenziranje mleka. Vi nikakor ne morete Vaših majhnih množin mleka konzervirati, celo ne, ker se mora sveže mleko vsak dan sproti predelati. Konzerviranje, oziroma kondenziranje mleka se nakratko povedano takole vrši: Svežemu mleku se doda primerna množina sladkorja in se potem v kotlih, ki so nalašč za to prirejeni, zgosti, t. j. odvzame se mu velik del vode. Mleko se pa pri tem ne sme kuhati, t. j. segreti do 100 gradov Celzija, ker dobi slab okus in se sploh vsled kuhanja močno izpremeni. Mleko se zato segreva le do določene topline, pri kateri ne zavre, pač pa voda izhlapeva, a se ne izpari. Tudi zrak ne sme v kotlu priti do mleka. Tako oslajeno in vsled izhlapevanja vode zgoščeno mleko, se potem do roba napolni v pločevinaste pušice, na katere se pokrov tako prilota, da ne more zrak blizu. Tako mleko se drži eno leto in tudi dlje. Poleg tega imamo tudi tvornice, ki mleko popolnoma posuše in izdelujejo mlečni prašek. Mlečni prašek z mlačno vodo pomešan, da mleko, ki je slabše kot zgoščeno mleko in se seveda njegov okus silno močno razlikuje od naravnega mleka.

Vprašanje 92. Lansko leto sem vložila del jajec v »vodotopno steklo«, drugi del pa v »Garantol«. Na mojo žalost se mi ta način konzerviranja kljub vsi pažnji ni obnesel in so nekatera jajca imela nekam čuden okus. **Kako naj letos konzerviram jajca?** (M. Z. v B.)

Odgovor: Jajca je mogoče v gori omenjenih sredstvih praviloma prav dobro ohraniti, da so pa imela čuden okus, bi bilo morda iskati vzroka v slabejši kakovosti omenjenih sredstev, ako ste razredčenje in vlaganje pravilno izvršili. Ako temu načinu konzerviranja ne zaupate, pa vložite jajca v apneno vodo, oziroma v apneno mleko, ki je izborno ohranjujoče sredstvo in je tudi njega raba znatno cenejša. V ta namen je rabiti fino, gladko, mehko ugašeno apno, ki ga je s svežo vodo razredčiti. Na 50 litrov vode je vzeti en liter apna. Primerno množino vode in apna je dejati v posodo, v katero mislite vlagati jajca. Pred vlaganjem je zmes toliko časa mešati, da se apno v vodi popolnoma razide in voda postane mleku podobna. Nato skrbno vložite jajca v to tekočino. Opozorimo, da je zmes preje pripraviti in šele potem vlagati jajca, ker more pri tem načinu zmes vsako jajce popolnoma obiti in ga povleči s prav tenko apneno plastjo. Ako bi pa jajca preje vložili in jih potem šele zalili, pa ne bi bilo mogoče, da so jajca povsod povlečena z apneno plastjo, zlasti ne tam, kjer se drug drugega dotikajo. *

Vprašanje 93. Po vrtu vidim nenavadno veliko majhnih mravelj. Sosedje pravijo, da pridejo tudi v stanovanja ter jedilne shrambe, so zelo nadležne ter jih je težko odpraviti. Prosim svetujte mi, **kako je pregnati mravlje?** (F. V. v G.)

Odgovor: Mravlje se pojavljajo po vrtovih tam, kjer živijo listne uši, ki izcejaajo nek sladak sok, katerega mravlje rade srkajo. Naenkrat je po vrtu veliko mravelj. V shrambe pa ne zaidejo samo te vrste mravelj, ampak tudi še druge. Sicer pa je vseeno, katere vrste mravelj Vas nadlegujejo, glavno je: nadlega je tu in jo je treba odpraviti. Za preganjanje in uničenje istih Vam svetujemo izpostavljati ali vodo, v kateri je raztopljenega nekaj medu ali sladkorja ter je v njej razpuščenih nekaj droži (germa), ali zmes moke, zdrobljenega sladkorja in fino zdrobljenega neugašenega apna. Zadnjo zmes je nastaviti suho kakor prašek. Dalje Vam priporočamo sredstvo, ki si ga napravite iz 50 gramov medu, 10 gramov pepelike in 100 gramov vode. Jako uspešno se rabi za zatiranje mravelj tudi navadna umivalna goba, ki jo je namočiti v sladkorni vodi in jo potem izpostaviti tjakaj, kjer je največ mravelj. Kmalu mrgoli v gobi in po njej vse polno mravelj, tedaj pa je gobo previdno pobrati in jo za nekaj hipov potakniti v vrelo vodo, katera neljube goste pomori. *

Družbene vesti.

* **Zopet novi voditelj kmetijskega ministrstva.** V zadnji številki »Kmetovalca« smo poročali, da je bil imenovan ne kmetijskem ministru, ampak voditelju kmetijskega ministrstva takratni sekcijski načelnik v tem ministrstvu dr. Ernst vitez Seidler. Kakor znano, je med tem časom odstopilo celokupno ministrstvo pod predsedstvom grofa Clam-Martinica in Nj. Veličanstvo presvitli cesar je imenoval ministrskim predsednikom viteza Seidlerja, ki si je izbral kot voditelja kmetijskega ministrstva tudi bivšega sekcijškega načelnika v kmetijskem ministrstvu dr. Morica viteza Ertla. Vitez Ertl dobro pozna kmetijske razmere v državi, saj je v njegovo področje spadalo pospeševanje kmetijstva ter je bil kot sekcijski načelnik izredno naklonjen naši deželi. Upravičena je torej nada, da bo novi voditelj kmetijskega ministrstva znal odločno zastopati kmetijske koristi in da bo naša dežela imela v njem dobrega zaščitnika.

* **Oprostitev planšarskega osebja (sirarjev in pastirjev) od vojaške službe za čas planšarske dobe.** Po tukajšnjih listih kroži vest, da je sedaj planšarje, v kolikor so neobhodno potrebni, in če ne služijo v fronti, oprostiti od vojaške službe za čas planšarske dobe. Kmetijska družba kranjska smatra za dolžnost to zadevo pojasniti. Kmetijsko ministrstvo je z odlokom z dne 20. februarja t. l. vse oblasti in kroge, ki se jih tiče, obvestilo, da je c. i. kr. vojno ministrstvo, dogovorno s c. kr. ministrstvom za domobranstvo na predlog kmetijskega ministrstva odredilo, da je neobhodno potrebne planšarje vseh starostnih razredov oprostiti od vojaške službe za čas od 1. maja do 15. oktobra t. l. Vsled tega so vse prizadete oblasti, (županstva, agrarna oblast kot planinska komisija, in naša kmetijska družba) takoj in pravočasno vložile tozadevne prošnje ter so imenoma in z natančnimi vojaškimi naslovi navedle tiste planšarje, ki jih je oprostiti. Toda prišel je mesec majnik in ni bilo ne duha in ne sluha o kaki taki oprostitvi. Vsled tega se je naša kmetijska družba sredi meseca maja obrnila z več kakor ostrimi vlogami na prizadete oblasti in tudi na kmetijsko ministrstvo. Kmetijska družba je namreč izvedela, da vse tozadevne vloge leže nerešene v pisarnah, kar je seveda nekaj skrajno nedopustnega. Družbena vloga na kmetijsko ministrstvo je končno res izdala in družba je dobila od tega ministrstva brzojavko, da je višje armadno poveljništvo dne 31. maja ukazalo vse planšarje, ki niso v fronti, poslati k njihovim nadomestnim krdelom, odkoder jih je takoj poslati na dopust, ter je vojaške komande o tem brzojavno obvestiti. Če planšarji niso bili že 1. maja oproščeni, ni vzrok kmetijske družba, vendar je njena zasluga, da so vsaj sedaj, četudi 5 tednov prepozno, oproščeni.

* **Piča za kuretino in c. kr. kmetijska družba kranjska.** Tukajšnja deželna centrala za krmila oddaja pičo za kuretino. Slučajno ima ta centrala svoje pisarniške prostore v isti hiši, kakor kmetijska družba. So pa ljudje, ki ne vedo, da je deželna centrala za krmila popolnoma samostojen urad, ki ni v prav nikaki zvezi s kmetijsko družbo, da bi to lahko iz napisov na hiši in v hiši doznali. Kurja piča, ki jo oddaja v zadnjem času centrala za krmila, res ni veliko ali nič vredna in zato se ljudje popolnoma neosnovano v podpisanih in surovo pisanih nepodpisanih pismih hudujejo nad kmetijsko družbo, ki je na tem popolnoma nedolžna. Sicer pa centrala za krmila oddaja tisto blago, ki ga dobi od centrale za krmila na Dunaju, ne sme prav nič izbirati, ne dobi naprej niti vzorcev in če kako krmilo zavrne, pa dunajska centrala to zameri in potem nagaja, da tudi dobrih krmil ne nakaže ali vsaj ne v tisti množini, ki odpade na našo deželo. Toliko v pojasnilo vsem tistim, ki se jih tiče.

(Nadaljevanje Družb. vesti v inseratnem delu.)

V a b i l o

k izrednemu občnemu zboru kmetijske podružnice na Bledu, ki bo dne 8. julija 1817 v Blejskem domu ob polštirih popoldne.

S P O R E D :

Sklepanje o tem, ali se da Blejski dom občini Bled.

Opomnja: Če bi ob določenem času ne bilo navzočih zadostno število udov, se bo pol ure pozneje vršil drugi občni zbor ob vsakem številu navzočih udov.

Bled, 17. junija 1917.

Simon Kežar.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{12}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

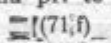
Št. 12. V Ljubljani, 30. junija 1917. Letnik XXXIV.

Masaže, vdrčenja in umivanja s Fellerjevim bolečine tolažečim, poživilja-jočim rastlinskim esenčnim fluidom z zn.

Eska-Fluid

se obnašajo po poročilih v več nego 100.000 zahvalnih pismih za prav posebno dobrodejna in uspešna pri telesnih in

proti
bolečinam v udih.

Predvojne cene: 12 steklenic franko 6 kron, 24 steklenic franko 10 K 60 h. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrg št. 287 (Hrvaško). Fellerjeve odvajalne rabarbarske kroglice z zn. »Elzakroglice« 6 škatljic franko 4 K 40 h, 12 škatljic franko 8 K 40 h.

(8a) C. kr. KMETIJSKA DRUŽBA KRANJSKA

je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek	Cena K
1. (Razprodan)	
2. Fr. Štupar: Apno v kmetijstvu	—30
3. Fr. Štupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini	—20
4. Dr. Steuert-Pirc: Soseda Razumnika prasičereja (II. izdaja)	1—
5. M. Kostanjevec: O užitnini od vina in mesa	1-50
6. V. Rohrman: Poučno potovanje v Švico	1—
7. (Razprodan)	
8. Boh. Skalický: Siljenje ali káljenje ameriških klučev	—30
9. Razprodan	
10. B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem	—70
11. Gustav Pirc: Poglavlje o govedoreji na Kranjskem	—30
12. Pridelovanje in razpečavanje namiznega grozdja ter zgoja trt na špallrju. (B. Skalický)	—50
13. O sestavljanju in setvi travnih mešanice. (Weinzierl-Turk)	1—
14. A. Sivic: Poljudno navodilo za merjenje lesa	1-50
15. Steuert-Jamnik: Soseda Razumnika konjereja	1—

48 raznih gospodarstvih navodil po 10 vin. komad.

PREMOG ZA KROMPIR!

(35)

V smislu naredbe c. kr. urada za ljudsko prehrano z dne 13. marca 1917 namerava trboveljska premogokopna družba skleniti pogodbe o dobavi krompirja (vsako množino) in je družba na željo pripravljena dati v zameno premog za poslani krompir. Ponudbe se prosijo na vodstvo premogokopa Zagorje ob Savi, Kranjsko.

Današnja številka „Kmetovalca“ je izšla v 11.500 izvodih.

Poskus hranilnice račun št. 608.
Telefon št. 153.

Ustanovljena 1882.

Kmetška posojilnica

Ljubljanske okolice

registr. zadruga s neomej. zavzo
v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{4}\%$ (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v avnu s čekovnim prometom
ter jih obrestuje od dne vloge in do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog 23,000.000 kron

Stanje rezervnih zakladov: 1,000.000 kron.

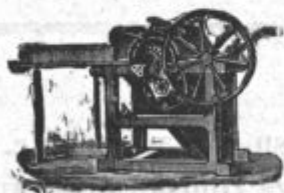
Kosilne stroje Mac
Cormick in „Zmaj“,
mlatilnice vseh vrst,
čistilnice, trijerje,
mline in preše za
sadje in grozdje, žganjarske kotle in sploh
vse poljedelske stroje priporočata (7)

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

Ljubljana,

Dunajska cesta 16.

Točna in
hitra postrežba!

Jajca za valenje

od dveh priznanih najboljših
piemen sedanosti
in najvišje odlikovanih
vzgojnih rodov.

Črne rdečerožnate Minorka
potomci petelina zmagovalca
„Viktor“, ki je bil za
9000 K importiran iz Amerike.
(Kokoši so stale po 1200 K).
Jako lepe živali, zelo pridne jajčarice.
Jajca za valenje po K 1.40 komad.

Jastrebski Plymouth-Rocks

lep v obliki in znakih, ameriški import, najboljše
mesnata žival in najpridnejša zimska jajčarica. Jajca
za valenje po K 1.40. Jajca belih pekinskih rac
po K 1.40. Jamstvo za svežost in 100% oplojenost.

Perutninarski zavod

Frančišek Vodička, Smržice na
Moravskem. (16)

Dvakrat bolj

trežni postanejo škornji, čevlji,
jermena in usnjato blago, če
se dvakrat v tednu namaže z

-- Bartheljevo --
vaselinovo mastjo za usnje.

Usnje postane mehko, prožno in
ne vsrkava vode. Štiri pločevinske
ročke po 1 kg stanejo z
zabojem vred 13 kron z Dunaja le
proti predplačilu. V sodih ceneje.
-- Cena neobvezna! --

Mich. Barthel & Co., Dunaj, X/1.

Zaloga
Korona-
in Hero-
škropilnic
pri c. kr. kme-
tijski družbi
v Ljubljani.

-- Trtne škropilnice --

Korona, Mars, Hero, Leda, Danubia.

Stroj za beljenje in škropilnica za sadno drevje

KING

za beljenje z apnenim beležem, karbolinejem itd.

prodaja po najnižjih tvorniških cenah (10)

16. HELLER, 11/8, Schrotzbergstrasse 1.

Nadaljevanje „Družbenih vesti“:

* Gnojila:

Kalijeva sol z 20 odstotki čistega kalija je došla in stane K 14.— sto kg z vrečo vred. — Došla je sedaj tudi 40 odstotna kalijeva sol, ki stane 24 K 100 kg z vrečo vred.

Kajnit K 13.— sto kg.

* Za vinogradnike ima družba v zalogi:

Kalijev hipermanganat, ki se ga vinogradniki letos zaradi pomanjkanja žvepla močno poslužujejo, stane pri c. kr. kmetijski družbi za ude 6 kron kg. Navodilo o porabi je podano v spisu »Bolezni na grozdju«, ki je udom proti plačilu 10 h na razpolaganje.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 70 h kilogram.

Galun. Družba je prejela še neko manjšo pošiljatev galuna. To množino bo oddala še po prejšnji ceni. Oni vinogradniki, ki galuna niso mogli preje dobiti, naj svoje naročbe sedaj nanovo prijavijo.

Melior, novo sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane kg za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Salojidin (natrijev tiosulfat) proti grozdnemu plesnobi namesto žveplove moke, ki je letos ne bo dobiti, stane K 1'20 kg. Glede rabe natrijevega tiosulfata opozarjamo na spis »Sredstva proti plesnobi« v prvi številki »Kmetovalca«.

Fenoltaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri pravi trsnega škropiva, ima kmetijska družba v zalogi in ga oddaja po 1 K.

* Za živinorejce ima družba v zalogi požiralni-kove cevi za odraslo goved in za teleta, ovce in koze po 25 K komad. Trokarji so po 8 K komad. Požiral-

nikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — Napajalnike za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 15 K. — Mlečne cevi so po K 1'20 h.

Klajno apno, 38—42 %, precipitirano (ne žgano) ima družba zopet v zalogi in ga oddaja kg po 96 h.

Živinska sol K 11'20 sto kg.

* Za vinogradnike in vinske trgovce ima družba v zalogi sledeči dve kletarski potrebščini: 1. Bernadotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 8 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati. 2. Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. Kg eponita stane 6 K brez poštnine in zavoja. Množine eponita po 10 kg se pošilja za 70 vinarjev s poštnino in zavojem vred kakor vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati.

Storže

od smrek in borovcev brez semen kupi v vsaki množini za podkurjavo po 4 K 100 kg

Pisarna

c. kr. kmet. družbe kranjske.

Vrečezanje pošlje družba in plača voznino sama.

Vinometre »Bernadot« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje — Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin — Žveple v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni (6)

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Kmetovalci!

Ena pglavitnih vojnih dolžnosti za vsakega kmetovalca v zaledju je, da sedaj kolikor mogoče veliko pridela. Da pa doseže kar najboljše žetve in dobre kakovosti, v to je gnojenje s kalijem:

kajnitom ali kalijevo soljo

neobhodno potrebno.

Kalijeva solna gnojila šele izkoriščajo v zemlji se nahajajoče dušičnate in fosforove snovi.

Priporočati je, da si jih vsak pravočasno priskrbi.

Na jloh je vzeti za srednje gnojenje 300 kg kajnita (jeseni ali zgodaj spomladi) ali 100 kg 40% kalijeve soli (za spomladno gnojenje).

Cene in pogoje polzedeti je pri vseh kmetijskih družbah in trgovcih z umetnimi gnojili.

Pojasnila o uporabi vseh umetnih gnojil daje zastoj

Landwirtsch. Auskunftsstelle des Kalisyndikats

Wien, I. Schauflegasse 6.

ali pa

Franz Mulec v Gradcu

(Graz) Felix Dahnplatz 6.

C. kr. kmetijska družba je dala naslednja gospodarska navodila posebej ponatisniti iz »Kmetovalca« in jih oddaja po 10 h vsak komad.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
2. Zakaj vino rjavi in kako se odpomore.
3. Rak na sadnem drevju.
4. Gnojenje vinogradov.
5. Izbira ameriških trtnih podlog.
6. Navodilo, kako je spravljati in razpošiljati namizno sadje.
7. Kako se pravilno ravna z vinsko posodo.
8. Rastlina in njeno življenje.
9. Krmiljenje z oljnimi tropinami.
10. Voluhar, kako živi ter s čim in kako se zatira.
11. Čiščenje in precejanje vina.
12. Bradavice pri domačih živalih.
13. Kisli šrvicek.
14. Zeleno ali suho cepljenje trt.
15. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
16. O bistvu alkoholnega vrenja (kipenja) in o rabi čistih drož pri pridelovanju vina.
17. Vnetje vimena ali volčič na vimenu.
18. Kaj je popek in kako se pravilno ravna s popkom novorojenih živali.
19. Zavrelka.
20. Kako uničujemo miši in podgane.
21. Trtna plesnoba.
22. Kako se napravi stanovitven sadjevec.
23. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva.
24. Vinske napake, kako se jih je ogibati in kako se popravijo, kadar so nastale.
25. Mazanje trt z zeleno galico.
26. Močno krmilo »ribja moka« kot pospeševalno sredstvo za rast in pitanje prasičev.
27. Kržljivost ali okrnjenost trt.
28. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
29. Napenjanje govedi.
30. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
31. Kaj so bradavice (gobe) in kako jih odpravimo?
32. Diamant, dober pripomoček pri peki.
33. Kožni izpuščaji pri prasičih.
34. Bolezni na grozdju.
35. Izdelovanje mila za dom.
36. Zdravljenje kužnih bolezni s cepitvijo.
37. Sredstva proti trtni plesnobi.
38. Kteri način zelenega cepjenja trt je najbolj priporočljiv.
39. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino.
40. Konserviranje sadja brez sladkorja.

Mala naznanila.

Za vsako vrsto je naprej plačati 30 vinarjev v denarju ali znamkah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijaviti eno štirivrstno objavo, tičoč se gospodarskega prometa.

Upravištvu ne prevzame posredovanja.

Tudi letos kupuje **R. Luokmann**, prej J. Lenza nabl. v Ljubljani na Martinovi (Ahačjevi) cesti 10 po najvišjih cenah raznovrstna zelišča, suho cvetje (suhe rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovanem trdku. 80

Pristni čebelni vosek in med kupi v vsaki količini trgovec Jurej Jenko, Škofja Loka, in prosi tozadnih ponudb. 98

Tehtnice decimalne v vsaki izvršitvi do 3000 kg, tehtne moči — tudi za tehtanje živine, vozov, ali za obešati, s premikajočo utežo, z verigo in talerjem ali le z kavljem, dalje bencinmotorje od 2 PS naprej, razne mlatilnice, tudi s popolnim očiščevanjem, ki slamo oddajajo tako gladko, da kar snope poveže (Breitdreschmaschine), stroje za košnjo trave in žita, parilne kotlje, gnojnične pumpe, transmisije in lesena kolesa za jermena, milne na ročno ali drugo silo, tatov in ognja varne blagajne, priporočila J. Božič, Pošta Grafenstein. Splošni cenik se ne odda, treba je natančen opis, velikost, za katero rabo itd., ter pridejati znamko za odgovor. 102

Krasno dveletno žrebico od erarične matere iz radanske kobilarne. Cena po dogovoru. Franc Fajdiga v Sodražici (Dolenjsko). 113

Prodaj nekaj zajcev čiste belgijske pasme. Kupim **kozo** švicarske pasme, event. tudi menjam; cena po dogovoru. M. Sušteršič, Vrhnika št. 350. 120

Mlin za mleto sadja, ki je še dobro ohranjen kupi za ceno po dogovoru in prosi tozadnih ponudb Ant. Vampelj, posestnik na Dobrovi št. 40 pri Ljubljani. 121

Dva mlatilna stroja, malo obrabljenena, pripravna za roke ali geplj, prodaja za ceno po dogovoru Franc Budna, Kalisovec, Reichenburg ob Savi. 126

Pristni brinjevec dobi se po primerni ceni pri Franu Svigelj na Bregu, pošta Borovnica, Kranjsko. 127

Prodaja posestva.

Prostovoljno se prodaja dve kmečki hišici z gospodarskimi poslopji, s parcelami (gozdi in en travnik) ali brez njih Precej leša se lahko takoj poseda.

Posestvo se nahaja tik ob gorenjskem mestu, v bližini železniške postaje, na zelo ugodnem kraju in je pripravno tudi za obrt in trgovino.

Naslov prodajalca sporoči iz prijavnosti upravištvu „Kmetovalca“ vsakemu, kdor hitro vpraša in priloži znamko za odgovor. 128

Omaro za led manjše vrste, dobro ohranjeno se kupi. Ponudbe sprejema upravištvu „Kmetovalca“ pod št. 100. 123

Prešo za sadje in mlin za mečkanje sadja prodaja za ceno po dogovoru Ana Grlic, v Zapužah pri Lescah. 125

Vinograd!

Proda se vsled pomanjkanja delavnih moči **vinograd** v Drašičih pri Metliki z 7000 trtami in 3000 m² travnika, hiša, hlev, klet, 6 vinskih posod in stiskalnice. Več se poišve pri Ani Kozjan, Otok št. 10, pošta Gradac, Belokrajina. 129

Psica, mala, lepa, 6 tednov stara, samica (Bernstilni „Svetina“ žirovnica, Gorenjsko. 130

Lepo plemensko telico, 1 leto staro, prodaja Lovro Hafner, Preska 22. p. Medvode. 131

Kupi se krava, obrejena ali s teletom, dobra mlekarica. A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška cesta 21. 132

Lepega konja, ki je zdrav, tri leta star, 158 cm visok, 161 cm prsne mere, vreden vožnje, prodaja radi gospodarskih razmer za ceno po dogovoru Franc Agrež, pos. v Pišceh. 134

Nekaj meterskih klafter drv želi kupiti dogovoru Alojzij Kraschowitz, Ljubljana, Zvezdarska ulica št. 1, drugo nadstropje (nasproti cerkve Sv. Jakoba). 134

Deset panjev čebel zelo močnih. ima naprodaj za ceno po dogovoru Peter Jenko, Lipnica, pošta Škofjaloka. 135

Samo za eno kroho

pošilja c. kr. kmetijska družba kranjska ilustrirano knjižico »Izrejevanje matic«. Neeobhodno potrebna vsakemu čebelarju. (16)

Kmetovalci, košnja se bliža!

Zatorej ne pozabite takoj pisati po „Gorenjsko koso“, ki je lahka, zelo fino izdelana iz najboljših kovine. Za dobro kakovost se jamči. Znana je že daleč po svetu in posebno priporočljiva tudi za ženske — Dobi se edinole samo v:

Prvi gorenjski razpošiljalnici

IVAN SAVNIK, Kranj, Gorenjsko.

Dolgosti in cene Gorenjske kose so:

cm	50	55	60	65	70	75	80	85	90	95
pesti	5	5½	6	6½	7	7½	8	8½	9	9½

K 3-50, 3-70, 3-90, 4-10, 4-30, 4-50, 4-70, 4-90, 5-20, 5-50.

Dobe se tudi dobri brusni kamni, komad K 1—, boljši K 1-50.

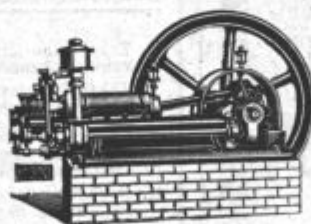
Pri večjem naročilu se dobi popust!

(30)

Zahtevajte cenik z več tisoč slikami, ki ga dobite zastonj!

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev iz najslovitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSLA“.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po (7)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 1/4 %

Rezervni zakladi znašajo en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 26 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadrugnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljšje.